

نگاہی بہ:

ابن، وراثی و حماسی

مکتب عاشورا

مؤلف: دکتر احمد حبیبیان

حبیان، احمد- ۱۳۲۴	BP
نگاهی به: ابعاد رثائی و حماسی مکتب عاشورا / احمد حبیبان	۴۱/۷۶
همدان برکت کوثر	۸۲ ح /
همدان: برکت کوثر، ۱۳۹۵.	-
۲۲۰ ص.: مصور، جدول	۱۳۹۵
شابک: ۹-۰۲۶-۴۲۵-۶۰۰-۹۷۸	
۱. حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۴-۶۱ ق ۲. واقعه کربلا، ۶۱-ق- تاثیر	
۲. عاشورا- تاثیر الف. عنوان.	
رده دیویی: ۲۹۷/۹۵۳۴	

انتشارات برکت کوثر

نام کتاب: نگاهی به ابعاد رثائی و حماسی مکتب عاشورا

مؤلف: دکتر احمد حبیبان

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

صفحه آرای و طراحی جلد: تبلیغات آپادانا

چاپ: یوسف

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

نوبت چاپ: اول- ۱۳۹۵

نشانی: همدان- چهار راه تختی، انتشارات برکت کوثر

تلفن: ۰۹۱۸۸۱۵۹۰۴۵-۳۲۵۳۱۱۷۸

با مشارکت:

موسسه فرهنگی قرآن و عترت (نهج البلاغه) استان همدان

فهرست

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۹
فصل اول - جایگاه امام حسین(ع) در قرآن کریم و روایات.....	۱۵
الف - قرآن کریم.....	۱۵
۱- آیه مباحله.....	۱۵
۱- آیه تطهیر.....	۱۷
۳- سوره انسان.....	۱۸
۴- سوره فجر.....	۱۹
ب- روایات.....	۱۹
فصل دوم - غرر و پیاپی نضت حسینی.....	۲۱
فصل سوم - چگونه نشانی قیام حسینی.....	۳۵
فصل چهارم - ماهیت نهضت عاشورا.....	۴۱
فصل پنجم - اهداف نهضت عاشورا.....	۵۵
فصل ششم - ابعاد گسترده جنایات (ترددی) در حادثه کربلا.....	۶۷
فصل هفتم - تجلی ارزش‌ها (بعد حماسی) در حادثه کربلا.....	۸۷
فصل هشتم - یاران محافظه کار.....	۱۶۷
فصل نهم - نقش زمان در نهضت عاشورا.....	۱۸۳
فصل دهم - پیامدهای نهضت عاشورا.....	۱۸۷
فصل یازدهم - عوامل ماندگاری نهضت عاشورا.....	۱۹۷
فصل دوازدهم - آفات نهضت عاشورا.....	۲۱۱
تکمله.....	۲۱۸
منابع.....	۲۳۰

بی‌تردید ساختار ماهیت نهضت حسینی، یک پدیده استثنایی و منحصر به فرد است؛ زیرا در بعضی که رخ می‌دهد، سران نهضت و پیروانشان در جستجوی پر کردن خلأی هستند که در جامعه خود ایجاد شده و آن خلأ معمولاً از جنس نیازهای رادیکال معنایی است. هرچند بسیاری از این نهضت‌ها از مفاهیمی چون: آزادی، حریت، انسانیت، مبارزه با ظلم و... استفاده می‌کنند، لیکن در نهایت همه این مفاهیم به نیازهای معینی برمی‌گردد. در این جوامع حاکمان ظالم، دین و ایمان مردم را نشانه نگرفته‌اند، بلکه هدفشان استعمار و استثمار جامعه است. این با روز و قلدری و دیکتاتورمآبی درصددند هرچه بیشتر غارت کنند و درآمد مردم را به خزانه‌های پرناسدنی خود منتقل نمایند. اگر مرتکب جنایت می‌شوند و اگر صداها را در گلوها خفه می‌کنند و یا به حبس و شکنجه معترضان می‌پردازند، همه در جهت برداشتن موانع از سر راه است، لیکن در نهضت

عاشورا، ضمن اینکه حاکمان ظلم همواره در فکر ثروتمندتر شدن و تکاثر مالی و سیاسی‌اند، در عمق وجودشان عقده دین‌ستیزی و حقیقت‌گریزی دارند. آنها سنت جاهلیت و شرک اعتقادی را بر سنت دینی و توحید ذاتی و ربوبی ترجیح می‌دهند، زیرا در سایه جاهلیت کهن هم خدا و معاد را نفی می‌کنند و هم به مال و مقام دست می‌یازند. تلاش همه پیامبران در طول تاریخ، مبارزه با هر یک از این دو جهت جاهلیت بوده و در این راه شکنجه‌ها دیدند و خون‌ها نثار کردند. اینک اسلام ظهور می‌کند و پیامبرش با فریاد: قولوا لا اله الا هو تفلحوا، اراکز جاهلیت را به لرزه درمی‌آورد. اسلام نه تنها به شرک جاهلیت می‌تازد، بلکه به مال‌اندازی و فساد مالی و اخلاقی آنها نیز یورش می‌برد. پیامبر(ص) با قدرت حربه عاده‌ای که خداوند به او عنایت کرده بود، توانست بر جاهلیت حاکم حجاز غلبه نماید، لیکن هرگز نتوانست آن را ریشه‌کن نماید. لذا هنوز جسد مبارکش دفن نشده بود که جماعت و اصحاب جاهلیت از نهانخانه خود بیرون آمدند و بار دیگر با شمشیر کلدید، جاهلیت را بر جامعه اسلامی تحمیل نمودند.

خلفای اول و دوم بطور خرنده و پنهان و سومی آشکارا دست جاهلیت را برای یورش به دستاوردهای پیامبر اسلام(ص) باز نمودند تا اینکه معاویه بن ابوسفیان - مظهر کامل جاهلیت قبل از اسلام - بر اریکه قدرت قرار گرفت. معاویه به توصیه پدرش ابوسفیان بنا داشت که ریشه اسلام را بزند و سفره جاهلیت را پهن نماید. از آنجا که وی فردی زیرک و باهوش بود،

این توطئه را علنی نکرد تا اینکه نوبت به فرزندش یزید رسید. هم او بود که علناً نیت پلید خود را در براندازی اسلام اعلام کرد. اینجاست که اگر بزرگ مردی از تبار دین و شرف قیام نمی‌کرد، نه تنها دستاورد پیامبر اسلام (ص)، بلکه حاصل زحمات تمام پیامبران و اوصیای گذشته نیز هدر می‌رفت، انا این خواست قطعی و اراده حتمی خداوند متعال بود که از دینش محافظت نماید. چرا که فرمود: «أَنَا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَأَنَا لَهُ لِحَافِظُونَ = ما این قرآن را نازل کردیم و یقیناً ما از آن محافظت می‌کنیم» و نیز فرمود: «وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ بِالسَّادِّينَ اسْتَضَعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمُ الْأُتَمَّةَ وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ = ما اراده کردیم که بر مستضعفان جهان منت بگذاریم، امامان قرار بدهیم و آنها را وارث رومی کنیم». این آزاد مرد و ذخیره الهی برای نجات دین از چنگال دشمنان، حسین بن علی (ع) بود که به معنای واقعی کلمه، وارث آدم، نوح، ابراهیم، موسی و محمد (ص) بود. امام حسین (ع) - همان‌طور که در این رساله خواهید خواند - هدف اصلی‌اش رسیدن به حکومت نبود، بلکه با امر به معروف و نهی از منکر و سد داشت که ریشه منکر و فساد را به مردم معرفی کند، هرچند در این معرفی حال و مال و آبرو و ناموسش فدا شوند. بنابراین نهضت حسینی یک نهضت ضد جاهلیت بود که هدف اصلی‌اش نجات اسلام بود. یعنی اگر امام حسین (ع) نبود از آئین نبوی هم خبری نبود، چنانکه رسول اکرم (ص)

همواره می فرمود: حسین از من است و من از حسین؛ که تکیه ما بیشتر روی جمله دوم رسول خداست.

هرچند حرکت پرجوش و خروش امام حسین(ع) تاریخ را متحول ساخت و حادثه کربلا را به یک خاطره ماندگار و فراموش‌نشدنی تبدیل کرد، لیکن همان‌طور که در این کتاب خواهید خواند- دست‌های پنهان و آشکاری در طول تاریخ به‌مدت‌های در قرون اخیر درصدد بوده و هستند که از بعد حماسی و دینی این حادثه چشم‌پوشند و به بعد سوگمندانه آن، یعنی نحوه شهادت و اسارت رهبران نهضت بسنده نمایند.

امتیاز این اثر- گفتیم «امتیاز»، برتری- بر آثار دیگر است که این نوشتار هم تحلیل است و هم مقتل؛ تحلیل است زیرا ابعاد پنهان این نهضت- که همه جنبه حماسی و محرک دارد- بازنداشته و در بعد حماسی نهضت اصرار ورزیده است. مقتل است زیرا حادثه کربلا را به قدری غم‌انگیز و عاطفی است که نمی‌توان از بازگویی و بازنمایی آن برای نسل‌های پی‌درپی، صرف‌نظر کرد. به یقین، اشکی که از تصور و شنیدن حادثه رخ داده در این حادثه ریخته می‌شود، اشکی است از جنس همان بعد حماسی نهضت، درست مانند اشکی که از دیدگان یک قهرمان سرازیر می‌شود. بنابراین هدف ما در این رساله این است که بین تراژدی کربلا (بعد اندوهناک حادثه) و بعد حماسی آن پیوند برقرار کنیم تا خواننده بتواند به تحلیل جامع نهضت حسینی دست یابد.

روش نوشتاری راقم بدین گونه است که: از منابع موجود به ویژه حماسه حسینی و درسی که حسین(ع) به انسان‌ها آموخت، اثر دو شهید والاتبّار مطهری و هاشمی‌نژاد و همچنین مقاتل گوناگون از نفس‌المهموم گرفته تا لُهو ف. بجای اینکه عین عبارات یا تحلیل‌های آنها را بیاورم، از آنها الهام گرفته و با بیان و قلم خود همراه با برداشتی ذوقی و شخصی مطالب این رساله را به رشته تحریر درآورم.

ویژگی دیگر این نوشتار این است که مطالب مربوط به بعد تراژدی و حماسی را به دو رشته دسته‌بندی کرده‌ام. در رشته اعداد درآورم تا خواننده اولاً خسته نشود، ثانیاً مسائل پیچیده را در حملاتی کوتاه و فشرده دریافت نماید. ثالثاً نکته‌ها را دسته‌بندی کرده تا عناوین مربوطه قرار دارم تا خواننده به سهولت بتواند به مطاوی نوشتار و این دوگانه نهضت یعنی: بعد حماسی و بعد تراژدی قیام عاشورا دست یابد.

هرچند در خصوص بررسی این دو بعد کتاب دیگری به نام «صحنه‌های جاویدان در نهضت امام حسین(ع)» همراه با تحلیلی از خطب‌ها تألیف نموده‌ام، لیکن آن کتاب در نهایت اختصار نوشته شده، لذا در عدد بهم در تألیف دیگر (همین اثر) بسط کلام بدهم که بحمدالله این توفیق حاصل شد.

حبیبیان - بهمن ماه ۱۳۹۴